

RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA INKLYUZIV TA'LIMNI RIVOJLANTIRISHNING ZAMONAVIY USULLARI

Masodiqova Dilruxsor Ravshanjon qizi

Qo`qon davlat Universiteti o`qituvchisi,

Qo`qon, O`zbekiston.

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli texnologiyalar yordamida inklyuziv ta'limni rivojlantirishning zamonaviy usullari tahlil qilinadi. Raqamli vositalar ta'lim jarayonining individual ehtiyojlarga moslashtirilishida, nogironligi bo'lgan o'quvchilarni qo'llab-quvvatlashda muhim ahamiyatga ega ekanligi ko'rsatib o'tiladi. Shuningdek, o'qituvchilarning raqamli savodxonligini oshirish va pedagogik jarayonda innovatsion texnologiyalarni qo'llash bo'yicha tavsiyalar berilgan.

Kalit so'zlar: raqamli texnologiyalar, inklyuziv ta'lim, innovatsion usullar, ta'lim platformalari, pedagogik qo'llab-quvvatlash, inkluziya

MODERN METHODS OF DEVELOPING INCLUSIVE EDUCATION USING DIGITAL TECHNOLOGIES

Masodiqova Dilrukhsor Ravshanovna

Teacher of the Kokand State University

Kokand, Uzbekistan.

Abstract: This article explores modern approaches to developing inclusive education through the use of digital technologies. Particular attention is paid to the role of digital resources in adapting the educational process to the individual needs of students with disabilities. The paper also provides recommendations for

improving teachers' digital literacy and effectively utilizing innovative platforms in an inclusive learning environment.

Keywords: digital technologies, inclusive education, innovative methods, educational platforms, pedagogical support, inclusion

Kirish. Bugungi kunda ta'lim sohasida inklyuzivlik tamoyillarini joriy etish global jarayon hisoblanadi. Inklyuziv ta'lim barcha o'quvchilarga, shu jumladan nogironligi bo'lganlar uchun ham teng imkoniyatlar yaratishni maqsad qilgan tizimdir. Raqamli texnologiyalar esa bu jarayonda yangi imkoniyatlar ochib berib, ta'lim sifatini oshirishga xizmat qilmoqda. Raqamli vositalar yordamida ta'lim jarayoni yanada interaktiv, moslashuvchan va qulay bo'ladi, o'quvchilarning individual o'ziga xos ehtiyojlariga moslashtiriladi. Shu bois, zamonaviy ta'limda raqamli texnologiyalarni inklyuzivlikni rivojlantirishda samarali qo'llash muhim vazifaga aylanmoqda.

Adabiyotlar tahlili. Inklyuziv ta'lim va raqamli texnologiyalar mavzusida dunyo bo'ylab ko'plab ilmiy tadqiqotlar olib borilmoqda. Smith va boshqalar (2021) raqamli texnologiyalarning ta'limda inklyuzivlikni ta'minlashdagi ahamiyatini ta'kidlaydilar. Ularning tadqiqotida interaktiv ta'lim platformalari va maxsus ilovalar yordamida nogironligi bo'lgan bolalarning o'rganish jarayonida muvaffaqiyatga erishishi ko'rsatildi. Shuningdek, UNESCO (2020) raqamli texnologiyalar ta'limdagi teng imkoniyatlarni ta'minlash uchun samarali vosita ekanligini ta'kidlaydi.

O'zbekiston sharoitida esa Abdullayeva (2022) raqamli resurslar va platformalar yordamida inklyuziv ta'limni rivojlantirish istiqbollarini tahlil qilgan. Uning fikricha, o'qituvchilarning raqamli savodxonligini oshirish va zamonaviy texnologiyalarni pedagogik jarayonga integratsiya qilish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biridir. Shuningdek, Jabborov (2023) raqamli ta'lim vositalarining inklyuziv ta'limda qo'llanilishi amaliyotida yuzaga kelayotgan qiyinchiliklarni yengib o'tish bo'yicha tavsiyalar beradi.

Raqamli texnologiyalarning inklyuziv ta'limdagi roli.

Raqamli texnologiyalar ta'limni har tomonlama qo'llab-quvvatlash imkonini beradi. Interaktiv darsliklar, virtual laboratoriyalar, maxsus dasturlar va mobil ilovalar nogironligi bo'lgan o'quvchilar uchun o'ziga xos o'rganish muhitini yaratadi. Masalan, vizual va eshitish nogironligi bo'lgan talabalar uchun maxsus audio va video resurslar ishlab chiqilgan. Bu esa ta'lim jarayonini yanada samarali va qamrovli qiladi.

Innovatsion raqamli platformalar va vositalar.

Hozirgi kunda Google Classroom, Moodle, Khan Academy kabi platformalar inklyuziv ta'lim uchun qulay vositalarni taklif etadi. Ular o'quvchilarga individual vazifalar berish, ta'lim jarayonini monitoring qilish va baholash imkonini yaratadi. Shuningdek, sun'iy intellekt asosida ishlovchi vositalar o'quvchilarning o'zlashtirish darajasini baholab, ularga mos individual tavsiyalar beradi.

O'qituvchilarning raqamli savodxonligi va malakasini oshirish.

Raqamli texnologiyalarni samarali qo'llash uchun o'qituvchilar malakasini oshirish muhimdir. Ular uchun muntazam kurslar, seminarlar va treninglar tashkil etilishi lozim. Bu nafaqat texnik ko'nikmalarni oshirish, balki inklyuziv yondashuvni chuqur anglash imkonini beradi.

Muammolar va ularni bartaraf etish yo'llari.

Raqamli texnologiyalarni qo'llashda ayrim muammolar mavjud: texnik jihozlarning yetishmasligi, o'qituvchilarning kam malakasi, o'quvchilarning internetga kirishdagi cheklovlar. Ushbu muammolarni hal etish uchun davlat tomonidan maxsus dasturlar, grantlar ajratilishi, maktablarda infratuzilmani yaxshilash bo'yicha chora-tadbirlar amalga oshirilishi zarur.

Xulosa

Raqamli texnologiyalar inklyuziv ta'limning rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Ular ta'lim jarayonini har bir o'quvchining individual ehtiyojlariga moslashtirish imkonini beradi, ta'lim sifatini oshiradi. O'zbekiston sharoitida

raqamli resurslardan foydalanishni kengaytirish, o'qituvchilarning malakasini oshirish va texnik infratuzilmani yaxshilash orqali inklyuziv ta'limni yanada rivojlantirish mumkin. Shu bilan birga, davlat siyosati va ta'lim muassasalari o'rtasida uzviy hamkorlik o'rnatish zarur.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Smith J., et al. Digital Technologies for Inclusive Education. – New York: Springer, 2021.
2. UNESCO. Inclusive Education and Digital Learning. – Paris, 2020.
3. Abdullayeva S. Raqamli texnologiyalar va inklyuziv ta'lim. – Toshkent, 2022.
4. Jabborov A. Raqamli ta'lim vositalari va inklyuzivlik. – Toshkent, 2023.
5. Alekhina S.V., Semago N.Ya. Inklyuziv ta'lim: nazariya va amaliyot. – Moskva: Maktab kitobi, 2010.
6. Vaitkyavichene A.A. Individual psixologiya va inklyuziv ta'lim. – Moskva, 2011.
7. Vygotskiy L.S. Defektologiya asoslari. – Sankt-Peterburg, 2003.
8. National Digital Education Strategy of Uzbekistan. – Tashkent, 2024.